

UVOD V VARSTVO OSEBNIH PODATKOV

Urednik: Klemen Kraigher Mišič

Meta Bevc • Miro Cerar • Petra Čas • Mojca Komac Adlešič
Nina Komočar Urbanija • Klemen Kraigher Mišič • Tina Kraigher Mišič
Jernej Lavrenčič • Rosana Lemut Strle • Peter Pavlin • Boštjan Špehonja
Tajda Vrhovec • Nejc Jernej Zadnikar • Marko Zebec Koren

LEXPERA®

ZALOŽBA

Ljubljana 2024

PREDGOVOR

Veseli me, da ste v roke vzeli ta priročnik. V dobi digitalizacije, ko imajo podatki ključni pomen, je varstvo osebnih podatkov namreč eno najpomembnejših področij, ki zahtevajo našo pozornost, skrb in razumevanje, poleg tega pa se zelo hitro razvija in postaja vse obsežnejše, zato je novostim težko slediti.

Če se z varstvom osebnih podatkov šele spoznavate, vas bo knjiga seznanila z osnovnimi pojmi, zakonodajo in najboljšo prakso. Če ste na tem področju že izkušeni, pa vam bo ponudila izhodišča za nadaljnje poglobljeno branje in osvežitev znanja.

Priročnik vam torej ponuja osnovne pojme, ki jih skušamo čim bolj enostavno pojasniti, pregled zakonodaje in nekaterih stališč nadzornih organov s področja varstva osebnih podatkov, nasvete, kako zakonodajo in teorijo preliti v prakso, praktične primere, ki vam bodo pomagali razumeti in uporabiti pridobljeno znanje, ter napotila na druge vire, v katerih je tematika obravnavana bolj poglobljeno.

Varstvo osebnih podatkov ni le pravna obveznost, ampak tudi etična odgovornost vsakega posameznika in organizacije. Upam, da vam bodo naša pojasnila v knjigi pomagala razumeti pomen in vrednost osebnih podatkov ter vas bodo opremila z začetnim znanjem in orodji, ki jih potrebujete za njihovo učinkovito zaščito.

Zelo sem ponosen, da so v GV Založbi v tem delu prepoznali dodano vrednost, zato se direktorici Alenki Zalar in zaposlenim iskreno zahvaljujem tudi za podporo in pomoč pri nastajanju knjige. Še posebna zahvala pa gre vsakemu od avtorjev, ker ste se potrudili, da ste zapletene pravne zahteve in pravni jezik prevedli v jezik, razumljiv kar najširšemu krogu bralcev.

Upam, da boste bralci v knjigi pridobili dragoceno znanje, ki vam bo v pomoč v vašem profesionalnem in osebnem življenju.

Klemen Kraigher Mišič
urednik

Ljubljana, septembra 2023

SPREMNA BESEDA

Pred vami je priročnik, ki bralcem celovito, pregledno ter enostavno in dostopno približa varstvo osebnih podatkov kot del pravice do zasebnosti. Zato ga bodo pri svojem delu lahko učinkovito uporabljali tako pravniki kot tudi nepravnik, ki jim branje pravnih besedil morda ni blizu. Posebna odlika knjige je, da je skupno delo več avtorjev: zgodovinski pregled je prispeval eden od piscev zakona, ravnovesje med različnimi človekovimi pravicami je orisal profesor in pravni teoretik, pregled sodne prakse in posameznih institutov pa so pripravili strokovnjaki, ki na svoji strokovni poti v taki ali drugačni vlogi že dolgo spremljajo in uporabljajo zakonodajo s področja varstva osebnih podatkov.

Za izhodišče je treba poudariti, da je v Sloveniji varstvo osebnih podatkov zagotovljeno v 38. členu Ustave, že prej v zgodovini pa smo imeli zakone, ki so nam zagotavljali visoko raven varstva osebnih podatkov. Ali jo bo zagotavljal tudi Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2), bo pokazal čas. ZVOP-2 kot nacionalni predpis, ki temelji na Uredbi (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 96/46/ES (t. i. Splošni uredbi o varstvu podatkov ali GDPR), je Slovenija dobila kot zadnja država članica EU. Državni zbor ga je namreč sprejel šele na seji 15. 12. 2022, veljati pa je začel 26. 1. 2023. Splošna uredba se neposredno uporablja že vse od 15. 5. 2018, v primeru kolizije z določbami ZVOP-2 pa seveda velja načelo supremacije prava Evropske unije.

ZVOP-2 je sistemski zakon, ki skupaj s Splošno uredbo o varstvu podatkov in Zakonom o varstvu osebnih podatkov na področju obravnavanja kaznivih dejanj (ZVOPOKD) tvori sklenjeno celoto predpisov. Določbe ZVOPOKD sicer veljajo le za ožji segment upravljavcev zbirk osebnih podatkov, saj ureja varstvo pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih državni organi, zakonsko določeni kot pristojni za preprečevanje, preiskovanje, odkrivanje ali pregon kaznivih dejanj ter izvrševanje kazenskih sankcij, obdelujejo za namene izvrševanja teh pristojnosti. Morda bi bilo v podobnem priročniku smiselno osvetliti tudi določbe tega zakona.

V knjigi so zakonske določbe povezane z določbami Splošne uredbe, saj je akta treba brati skupaj in slediti zahtevam obeh. Sistem varstva osebnih podatkov je torej zdaj postavljen drugače – gre namreč za *corpus iuris*, ki ga sestavlja 173 uvodnih izjav in 99 členov Splošne uredbe ter 127 členov ZVOP-2. V knjigi so zato ustrezno pregledno pojasnjeni osnovni pojmi in instituti varstva osebnih

podatkov, ki so ključni za razumevanje tega področja – od pojma osebnega podatka in pravnih podlag za obdelavo do ocen učinkov v zvezi z varstvom podatkov, pravic posameznikov, vseh postopkov (pritožbenega, postopka po prijavi prijavitelja s posebnim položajem, inšpekcijskega, prekrškovnega), institutov varnosti (prej zavarovanja) osebnih podatkov in obdelave osebnih podatkov na posameznih področjih (na primer v delovnih razmerjih, v šolstvu, zdravstvu, bančništvu, pri uporabi sodobnih tehnologij, pri izvajanju videonadzora). Za celovit vpogled v področje in njegovo popolno razumevanje pa so pomembna tudi mnenja in odločitve nadzornih organov za varstvo osebnih podatkov drugih držav članic, ne (več) samo Informacijskega pooblaščenca. Ta materija, čeprav urejena v nacionalnih predpisih, zaradi Splošne uredbe o varstvu podatkov (in torej ne več le direktive) zahteva večjo enotnost in harmonizacijo. V priročniku so zelo dragoceni tudi praktični nasveti za uporabo zakona in primeri iz prakse – zakon živi in ni le mrtva črka na papirju.

Za razvoj pravnega področja je ključna tudi praksa sodišč – tako rednih kot Ustavnega sodišča, ki že nekaj desetletij s svojo razlago polni določbo 38. člena Ustave, ter seveda praksa Sodišča EU in Evropskega sodišča za človekove pravice. Priročnik je uporaben tudi zato, ker ponuja kratke in pregledne povzetke pomembnejših odločitev sodišč. Ustavno sodišče se je ukvarjalo že s številnimi različnimi vprašanji, kot so na primer posameznikova pravica zadržati informacije o sebi zase, zaključek, da vsaka obdelava osebnih podatkov pomeni tudi poseg v pravico do varstva osebnih podatkov, ustreznost zakonske ureditve oziroma določnosti v zakonu, kdaj je lahko privolitev posameznika ustrezna pravna podlaga za obdelavo osebnih podatkov, ne nazadnje tudi razmejitve med Splošno uredbo in zakonom ter kategorijami podatkov, ki pomenijo osebne podatke. Sodišče EU in Evropsko sodišče za človekove pravice pa sta se že ukvarjala z vprašanjem zakonitosti obdelav osebnih podatkov, obsegom posameznikove pravice dostopa do lastnih osebnih podatkov, pravico do izbrisa, pravico do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja, statusom pooblaščenice osebe za varstvo podatkov (angl. *data protection officer*, DPO), povezavo s statusom potrošnika, točnostjo in ažurnostjo ter rokom hrambe osebnih podatkov, vprašanji dopustnega nadzora oziroma razmerjem med delodajalcem in delavcem ter številnimi drugimi.

Za tiste, ki se s področjem srečujejo na novo, je priročnik ubral varno pot postopnosti oziroma pristop korak za korakom. Prva naloga, ki si jo mora vedno zastaviti vsak upravljavec, ki že razpolaga z osebnimi podatki, je seveda njihova identifikacija; pri tem je ključno zavedanje o širini definicije osebnega podatka – vedno, ko je posameznik določen ali določljiv, govorimo o osebnem podatku. Nato sledita identifikacija pravnih podlag in analiza osebnih podatkov,

v posameznih primerih pa tudi nujna presoja vplivov na zasebnost. Nadaljnja koraka sta izdelava ustreznih internih aktov in izobraževanje zaposlenih. Vse te ukrepe je nato treba skrbno prelini v prakso ter stanje obdobjno preverjati in uvajati izboljšave, saj je področje (zlasti zaradi modernih tehnologij) živa materija, nad katero je treba bdeti ves čas. Ključen pa je tudi pojem obdelave (osebnega podatka): to je kakršnakoli uporaba osebnega podatka – karkoli z njim počnemo, četudi vanj le vpogledamo, ga obdelujemo. Vsa ta vprašanja so še toliko bolj pomembna in občutljiva v času sodobnih tehnologij in digitalizacije sveta. Tehnologije, o katerih smo se pred leti pogovarjali kvečjemu v povezavi z znanstveno fantastiko, so zdaj namreč postale naša realnost, zato je zaščita naše zasebnosti še toliko bolj nujna. Ni torej naključje, da se v Splošni uredbi različne oblike besede »obdelava« pojavijo več kot 630-krat, kot je navedla ena od soavtoric knjige.

V priročniku so podrobno obravnavani podatki posebnih vrst – pojasnjeno je, kateri podatki so to, zakaj so posebno občutljivi ter kdaj izjemoma jih je glede na pristop splošne prepovedi obdelave vseeno dopustno obdelovati.

Pojasnjeni so tudi statusi upravljavca, skupnega upravljavca in obdelovalca osebnih podatkov. To je namreč v praksi zelo pogosto zastavljeno vprašanje predvsem zaradi odgovornosti in dolžnosti vsakega od njih, pa tudi zaradi obveznih elementov medsebojnega dogovora oziroma pogodbe. Za nekatere upravljavce so pomembne tudi določbe o dolžnosti vodenja dnevnikov obdelav, za posebej naštete informacijske sisteme je določena nova obveznost smiselnega upoštevanja določb o varnostnih zahtevah in priglasitvi incidentov iz Zakona o informacijski varnosti (ZInfV), nekaterih zbirk osebnih podatkov pa sploh ni dopustno hraniti zunaj ozemlja Republike Slovenije.

V poglavju o pravnih podlagah za obdelavo osebnih podatkov je opisanih vseh šest pravnih podlag, ki zagotavljajo zakonitost obdelave – vsaka od njih s svojimi specifikami in omejitvami glede na namen obdelave. Bralec se tako na pregleden način seznanja z osebno privolitvijo (vključno z vsemi zahtevanimi elementi za njeno veljavnost), pogodbenim razmerjem, zakonitim interesom, zakonsko obveznostjo in obdelavo pri opravljanju naloge v javnem interesu ali pri izvajanju javne oblasti. Poleg samih pravnih podlag je razložen tudi pojem profiliranja kot ene od oblik avtomatizirane obdelave osebnih podatkov (in na kateri pravni podlagi ga lahko izvajamo), opozorjeno pa je tudi na razlikovanje z njegovo podvrsto – segmentiranjem (kot jo pogovorno imenujemo).

Obsežno je obdelan tudi pojem ocene učinkov v zvezi z varstvom osebnih podatkov (angl. *data protection impact assessment*, DPIA), ki pomeni samoizpraševanje upravljavca, ali sploh ima pravno podlago za obdelavo osebnih podatkov (jih

sme obdelovati) in katere (pravne, organizacijske in tehnične) ukrepe vse mora sprejeti, da bo obdelava zakonita in da ne bo negativnih učinkov na pravice in svoboščine posameznikov, katerih osebni podatki se bodo obdelovali. Gre torej za analizo tveganj glede osebnih podatkov in odločitev oziroma načrt, kako se ta tveganja in nevarnosti v praksi pripraviti oziroma jih preprečiti.

V poglavju o pravicah posameznikov so pregledno in poljudno predstavljene pravica do dostopa, do lastnih osebnih podatkov, do popravka, do izbrisa, do omejitve obdelave, do prenosljivosti in do ugovora. Nato so opisani status, položaj in obveznosti imenovanja pooblaščenega osebe za varstvo podatkov ter s tem povezani ključni pojmi, kot so temeljna dejavnost, obsežnost ter redno in sistematično spremljanje.

Veliko prostora je namenjenega tudi postopkom pred Informacijskim pooblaščenem, saj so v ZVOP-2 urejeni precej drugače kot doslej – poleg njegovih specifičnih določb se uporabljajo tudi določbe Zakona o splošnem upravnem postopku, Zakona o inšpekcijskem nadzoru in Zakona o prekrških. ZVOP-2 določa tudi nove omejitve Informacijskega pooblaščenca v inšpekcijskem postopku, kadar gre za posamezne subjekte, na primer sodišča, Ustavno sodišče, stečajne upravitelje, izvršitelje, sodne tolmače, sodne izvedence, sodne cenilce ter področje obveščevalno-varnostne in protiobveščevalne dejavnosti. Novi so tudi nekateri instituti, ZVOP-2 pa je *lex specialis* v razmerju do določb Zakona o splošnem upravnem postopku (ZUP). Posebnost je nova možnost izvajanja postopkovnih dejanj Informacijskega pooblaščenca brez navzočnosti posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, če bi ta navzočnost škodovala izvedbi uradnih postopkov ali varstvu ali uresničevanju človekovih pravic ali temeljnih svoboščin tretjih oseb. Odslej tudi ni dopuščena stranska udeležba, kot je uveljavljena v Zakonu o splošnem upravnem postopku. Novost je še institut prijavitelja s posebnim položajem – gre za posameznika, ki lahko zahteva nadzor zakonitosti obdelave svojih osebnih podatkov.

Za upravljavce zbirk osebnih podatkov je vsekakor pomembna osvetlitev določb o njihovi odškodninski odgovornosti in sankcioniranju. Ureditev sankcioniranja po ZVOP-2 se razlikuje od ureditev v drugih državah članicah EU. Splošna uredba je namreč uvedla upravne globe, ZVOP-2 pa le globe za prekrške. Po določbi 95. člena ZVOP-2 se tudi sankcije za kršitve Splošne uredbe izrekajo kot globe za prekrške, vendar v višini in razponih, kot so določeni v Splošni uredbi. Sankcije za kršitve določb Splošne uredbe se izrekajo pravnim osebam, samostojnim podjetnikom posameznikom in posameznikom, ki samostojno opravljajo dejavnosti, ZVOP-2 pa določa tudi sankcije za kršitve odgovornih oseb ali posameznikov.

K celovitosti in uporabnosti priročnika pomembno prispevajo tudi praktični nasveti o varnosti obdelave, tj. tehničnih in organizacijskih ukrepih, ter nasveti etičnega hekerja. Varna raba elektronskih naprav in interneta je namreč bistvena sestavina varstva in varnosti osebnih podatkov. V nadaljevanju je za razumevanje področja ključna tudi razlaga načela vgrajenega in privzetega varstva zasebnosti – oba sta zavezujoča za vse upravljavce in zagotavljata skrbno razmišljanje o osebnih podatkih že vnaprej, torej pred njihovo obdelavo.

V priročniku so obdelana še posamezna izbrana področja, na katerih se v praksi pogosto zatika, saj gre za specifična, velikokrat pa tudi subtilna področja obdelave osebnih podatkov, na primer v delovnih razmerjih, pri neposrednem trženju ali nagradnih igrah, pri spletnih straneh in piškotkih, v bančništvu, pa tudi pri uporabi najnovejših tehnologij (na primer veriženje blokov – *blockchain*, umetna inteligenca, internet stvari). Pojasnjena je tudi razlika med osebnimi podatki in informacijami javnega značaja. Osvetljene so obdelave osebnih podatkov na različnih življenjskih področjih, na primer v zdravstvu, vzgoji in izobraževanju, raziskovanju in statistiki ali pri statusnih spremembah gospodarskih subjektov. Zelo veliko pozornosti je upravičeno namenjene izvajanju videonadzora – ta je namreč v inšpekcijskih postopkih Informacijskega pooblaščenca najpogosteje obravnavan. Brez dvoma je videonadzor v praksi velik poseg v posameznikovo zasebnost, vendar se zavedanje izvajalcev o njihovih obveznostih ter posameznikov o njihovih pravicah krepi.

Kaj zapisati za konec? Ministrstvo za pravosodje je kot predlagatelj ZVOP-2 kot prvega od ciljev zakona navedlo: »zagotoviti izvrševanje določb Splošne uredbe tako, da se v mejah pooblastitvenih klavzul iz Splošne uredbe ter glede na zahteve iz 38. člena Ustave Republike Slovenije določi nacionalno ureditev varstva osebnih podatkov, ter s tem v čim večji meri ohrani dosedanja visoka raven varstva osebnih podatkov v Republiki Sloveniji ter uresničevanje osebne človekove pravice do varstva osebnih podatkov«. Presoja, ali je to zakonu uspelo, bi bila seveda prenaglana in šele čas bo pokazal, ali je cilj dosežen. Vsekakor pa je za uspeh na tej poti pomembna vsa strokovna literatura (četudi se s posameznimi razmišljanji včasih ne strinjamo), ki pomaga razjasniti pojme, prakso in pomen varstva osebnih podatkov. Avtorjem priročnika je to vsekakor uspelo.

Mojca Prelesnik
informacijska pooblaščenka

AVTORJI

Meta Bevc je univerzitetna diplomirana pravnica z opravljenim pravniškim državnim izpitom. Večji del svoje poklicne poti je pridobivala izkušnje v odvetništvu in na Višjem sodišču v Ljubljani, kjer se je ukvarjala s širokim spektrom pravnih področij, še posebej s civilnim pravom. Zadnja leta se v svoji praksi osredotoča na pravo varstva osebnih podatkov. Leta 2022 je z odliko zaključila podiplomski študij prava na King's College v Londonu po programu, ki zajema pravne vidike interneta, elektronskega trgovanja, varstva osebnih podatkov in finančnih tehnologij ter reševanja sporov. V okviru magistrske naloge je preučevala pravno ureditev in sodno prakso glede odškodninske odgovornosti gospodarskih družb za kršitve varstva osebnih podatkov. Deluje kot samostojna odvetnica in kot predavateljica na temo pravne ureditve varstva podatkov v Sloveniji in v EU.

Dr. Miro Cerar je redni profesor na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani, kjer poučuje temelje prava, pravno filozofijo, teorijo države in izbrane teme iz primerjalnega prava. V letih 2001–2014 je ob tem predaval še na ljubljanski Fakulteti za družbene vede, v letih 1995–1998 pa na mariborski Pravni fakulteti. V letih 1991–1992 je bil sekretar ustavne komisije, ki je pripravila temeljne osamosvojitvene akte in novo slovensko ustavo, nato pa je bil do leta 2014 zunanji svetovalec za ustavna in druga pravna vprašanja pri Državnem zboru. Strokovne izkušnje je pridobil tudi v različnih strokovnih skupinah za pripravo ustavnih sprememb, zakonov in drugih pravnih aktov. Leta 2008 je kot Fulbrightov štipendist pol leta predaval na pravni fakulteti Golden Gate v San Franciscu in se podoktorsko izpopolnjeval na Pravni fakulteti v Berkeleyju. V letih 2000–2022 je bil na letnih izborih portala IUS-INFO 19-krat izbran med deset najvplivnejših slovenskih pravnikov, v letih 2011–2014 pa so ga uporabniki portala Tax-Fin-Lex štirikrat izbrali za najvplivnejšega slovenskega pravnega strokovnjaka. Bil je predsednik Sodnega sveta (2011–2012), predsednik Vlade (2014–2018) in zunanji minister Republike Slovenije (2018–2020). Sodeloval je na številnih domačih in mednarodnih konferencah. Je avtor in soavtor več knjig ter številnih člankov v domačih in tujih znanstvenih in strokovnih revijah.

Mag. Petra Čas je okrožna sodnica svetnica. Sodniško funkcijo opravlja od leta 1987, ko je bila izvoljena za sodnico za prekrške v Dravogradu. V letih 2005–2014 je sodniško funkcijo opravljala na Okrajnem sodišču v Slovenj Gradcu, od leta 2014 pa na Okrožnem sodišču v Slovenj Gradcu, kjer je bila do leta 2020 tudi

predsednica sodišča. Vso svojo poklicno kariero se je ukvarjala s področjem prekrškovnih in inšpekcijskih zadev v povezavi s prekrškovnimi postopki. Leta 2004 je na Fakulteti za podiplomske in državne študije pridobila znanstveni naziv magistrica evropskih in državnih študij. Je (so)avtorica številnih člankov s področja prekrškovnega prava ter predavateljica na Upravni akademiji in pri usposabljanjih za pooblaščen osebe za varstvo osebnih podatkov (DPO). Kot soavtorica in sourednica je sodelovala pri več komentarjih in monografijah. Pri uveljavitvi reforme prekrškovnega prava v Republiki Sloveniji leta 2005 je bila med vodilnimi sodniki, zlasti pa je pomemben njen prispevek k razvoju prava o prekrških.

Mojca Komac Adlešič se od začetka svoje poklicne poti ukvarja z dostopom do informacij javnega značaja in varstvom osebnih podatkov, o tem tudi predava, sodelovala pa je tudi pri komentarju Zakona o dostopu do informacij javnega značaja. Zaposlena je na Vrhovnem sodišču, kjer med drugim opravlja funkciji uradne osebe za dostop do informacij javnega značaja in namestnice pooblaščen osebe za varstvo osebnih podatkov za celotno sodstvo.

Nina Komočar Urbanija je svojo karierno pot začela kot raziskovalka pri Informacijskem pooblaščenju, kjer se je ukvarjala s področjem varstva osebnih podatkov in dostopom do informacij javnega značaja. To je bila tudi osrednja tema njenega magistrskega dela. Zaposlena je na Univerzi v Ljubljani, kjer opravlja naloge pooblaščen osebe za varstvo osebnih podatkov.

Klemen Kraigher Mišič, MBA, je po izobrazbi univerzitetni diplomirani pravnik, na ljubljanski Ekonomski fakulteti pa je pridobil tudi naziv executive MBA. Skoraj desetletje je bil državni nadzornik za varstvo osebnih podatkov pri Informacijskem pooblaščenju, kjer se je ukvarjal tudi z najzahtevnejšimi inšpekcijskimi in prekrškovnimi zadevami. Je soavtor znanstvenega Komentarja GDPR ter avtor več strokovnih člankov s tega področja, poleg tega pa že več kot 15 let predava o teh temah. Kot eden prvih je pridobil certifikat ISACA CDPSE. Je tudi notranji revizor ISO/IEC 27001:2022. V zadnjih letih deluje kot svetovalc upravljavcem na področju varstva osebnih podatkov, izvaja GAP-analize pri upravljavcih na tem področju in je direktor podjetja GDPR PLUS, d. o. o.

Tina Kraigher Mišič je univerzitetna diplomirana pravnica, ki se s področjem varstva osebnih podatkov ukvarja vso svojo poklicno pot. Sprva je delala pri Informacijskem pooblaščenju, kjer se je s tem področjem srečevala tudi ob odločanju v zadevah dostopa do informacij javnega značaja in pravic pacientov. Nadaljevala je v odvetniški pisarni in nato v zasebnem sektorju, kjer je svetovala številnim domačim in mednarodnim podjetjem iz različnih panog. Zdaj je zaposlena kot nosilka podporne funkcije varstva zasebnosti in osebnih podatkov

Zavarovalne skupine Sava. Je avtorica več strokovnih člankov s področja varstva osebnih podatkov, soavtorica znanstvenega komentarja GDPR in večletna predavateljica.

Jernej Lavrenčič je svetovalec na Ustavnem sodišču Republike Slovenije. S prepletom tehnologije in prava se ukvarja že vso poklicno pot – najprej na Uradu za intelektualno lastnino, nato kot državni nadzornik za varstvo osebnih podatkov pri Informacijskem pooblaščenca in zdaj že več kot 15 let na Ustavnem sodišču, kjer pripravlja osnutke odločb tudi s področja varstva osebnih podatkov. Področje varstva osebnih podatkov je tesno povezano s sodobno tehnologijo. Ta namreč vedno znova preizkuša pravne sisteme in sili vlado in zakonodajalca, da lovita ravnovesje med pravico do varstva osebnih podatkov in drugimi človekovimi pravicami na eni strani ter učinkovitim in varnim upravljanjem države na drugi. Ustavno sodišče pa je na koncu poklicano, da oceni, ali je bilo to ravnovesje porušeno.

Mag. Rosana Lemut Strle je nekdanja namestnica Informacijske pooblaščenke, sicer pa pravnica, ki je zaključila tudi magistrski študij upravnega prava. Od leta 2015 deluje v odvetništvu, sprva je bila odvetniška kandidatka, pozneje odvetnica in partnerica odvetniške pisarne, zdaj pa je samostojna odvetnica. Odvetniška zbornica Slovenije ji je oktobra 2022 priznala status odvetnice specialiste za področje upravnega prava in področje prava varstva osebnih podatkov in dostopa do informacij javnega značaja. Je soavtorica komentarja Zakona o dostopu do informacij javnega značaja in komentarja GDPR. Na obeh omenjenih področjih deluje tudi kot strokovnjakinja Sveta Evrope in drugih mednarodnih združenj in o tem tudi predava. Leta 2018 je pridobila certifikata CIPP/E in CIPP/M.

Peter Pavlin je po izobrazbi univerzitetni diplomirani pravnik. Z varstvom osebnih podatkov se znanstveno ukvarja že od leta 1993 (sprva kot avtor učbenikov o ustavnopravnih vidikih varstva osebnih podatkov). Od leta 2001 pa se z njimi ukvarja tudi vsebinsko, tj. pri pripravi zakonov in pravnih mnenj (v preteklosti je tudi odločal o kršitvah). Na Ministrstvu za pravosodje dela večinoma na področju zakonodaje (zlasti o varstvu osebnih podatkov, tudi o človekovih pravicah, poleg tega se je ukvarjal še s kaznovalnim pravom, sojenjem brez nepotrebnega odlašanja, ustavnim sodstvom, svetovanjem in sodelovanjem glede policijske zakonodaje itd.), delno pa tudi pri mednarodnem sodelovanju glede varstva osebnih podatkov, drugih človekovih pravic in glede medsebojnega sodelovanja v kazenskih zadevah. Sodeluje s Svetom Evrope zlasti na področju razvoja varstva osebnih podatkov (najbolj pri izvedeni prenovi Konvencije št. 108), je član odborov Sveta EU in Evropske komisije glede varstva osebnih podatkov (na primer izmenjave osebnih podatkov med Evropsko unijo in Združenimi državami Amerike – sporazum o Ščitu zasebnosti iz leta 2016) itd.

Boštjan Špehonja je direktor podjetja GO-LIX, d. o. o, ter strokovnjak za kibernetško varnost z več mednarodno priznanimi certifikati (Certified Ethical Hacker – Master, Certified Network Defense Architect, Security+, CEH Practical, CompTIA Advanced Security Practitioner ce, CompTIA CySA+). Ima bogate izkušnje, saj mu je pregled svojega IKT-okolja zaupalo že več sto organizacij, kot so na primer podjetja s kritično infrastrukturo, banke, zavarovalnice in ministrstva. Izvaja tudi izobraževanja in delavnice o varni uporabi interneta in etičnem hekanju, najbolj pa uživa ob odzivih na kibernetške incidente. Predaval je na vseh največjih konferencah informacijske varnosti v Sloveniji. Je soustanovitelj fundacije SICEH (Slovenian Certified Ethical Hackers) ter predavatelj na Gea Collegeu in zunanji strokovni sodelavec Univerze v Mariboru. Leta 2018 je odkril ranljivost na uradni strani podjetja Microsoft in se tako uvrstil na seznam Security Researcher Acknowledgments for Microsoft Online Services. Leta 2020 mu je mednarodno priznana organizacija EC-Council kot prvemu v Sloveniji podelila certifikat CEH Master in ga uvrstila v svojo rubriko Global Ethical Hacking Leaderboard.

Tajda Vrhovec se s pravom varstva osebnih podatkov intenzivno ukvarja od sprejetja in uveljavitve Splošne uredbe o varstvu podatkov. Po diplomu na Pravni fakulteti v Ljubljani se je leta 2015 zaposlila v podružnici mednarodne odvetniške pisarne, kjer se je pri delu osredotočala predvsem na gospodarsko pravo in skladnost poslovanja. Leta 2019 jo je poklicna pot vodila v finančni sektor, kjer je v zavarovalnici opravljala funkcijo pooblaščenih oseb za varstvo podatkov, od leta 2022 pa je nosilka funkcije pooblaščenih oseb za varstvo podatkov v banki. Pri svojem delu poglobljeno analizira razvoj pravne prakse in novih tehnologij, ocenjuje posledice sprememb za poslovanje zavezancev v visoko reguliranih dejavnostih ter svetuje nosilcem poslovnih procesov pri oblikovanju pragmatičnih in učinkovitih rešitev, s katerimi podjetja zagotavljajo skladnost poslovanja s področnimi predpisi. Svoje poslanstvo vidi v izobraževanju in ozaveščanju zaposlenih ter vzpostavljanju in ohranjanju najvišjih standardov varstva osebnih podatkov upravljavca.

Nejc Jernej Zadnikar že vso poklicno pot opravlja delo kot pravni svetovalec v gospodarstvu. Izkušnje je nabiral v svetovalnih podjetjih in finančnem sektorju, zdaj pa je pravni svetovalec v družbi Hofer trgovina, d. o. o. Njegovo delo poleg svetovanja na področju gospodarskega in civilnega prava zajema tudi skladnost poslovanja ter področje varstva osebnih podatkov.

Dr. Marko Zebec Koren je doktor družbenih znanosti in menedžmenta ter magister informacijskega menedžmenta. Je pooblaščen oseb za varstvo osebnih podatkov v UKC Ljubljana od uveljavitve Splošne uredbe o varstvu osebnih podatkov (GDPR). Večino svoje poklicne poti se ukvarja z različnimi razsežnostmi računalniške in informacijske varnosti ter varovanja uporabniške zasebnosti,

ob tem je tudi velik zagovornik naprednih digitalnih načinov plačevanja. Na Mednarodni fakulteti za družbene in poslovne študije v Celju (in na drugih univerzah po svetu kot gostujoči predavatelj v okviru programa Erasmus+) predava predmet menedžerske igre, raziskovalno pa ga zanimata vpliv tehnologije na družbo in posameznika ter pomen zaupanja. Načrtuje vzpostavitev univerzitetnega predmeta zasebnost in se poglobljeno ukvarja s področjem umetne inteligence v zdravstvu, od pojava pandemije pa se intenzivno srečuje z vse bolj zapletenimi in težavnimi primeri, povezanimi z varovanjem podatkov in zasebnostjo v zdravstvu, ter uvaja rešitve zanje.

KAZALO

PREDGOVOR	5
SPREMNA BESEDA	7
AVTORJI	13
POGOSTE KRATICE	22
1. UVOD	23
1.1. Zgodovinski pregled varstva osebnih podatkov	23
1.2. Ravnovesje med človekovimi pravicami	36
1.3. Pregled prakse Ustavnega sodišča RS s področja varstva osebnih podatkov	45
1.4. Praksa Evropskega sodišča za človekove pravice in Sodišča EU	50
1.4.1. Odločbe Sodišča EU	50
1.4.2. Odločbe Evropskega sodišča za človekove pravice	54
1.5. Dolga pot do ZVOP-2	57
2. OSNOVE VARSTVA OSEBNIH PODATKOV	61
2.1. Začetek dela na področju varstva osebnih podatkov: korak za korakom	61
2.2. Evidenca dejavnosti obdelave	67
2.3. Kaj je osebni podatek	69
2.3.1. Psevdonimizacija in anonimizacija	72
2.4. Posebne vrste osebnih podatkov	73
2.5. Obdelava	76
2.6. Upravljavec, skupni upravljavci, obdelovalec	79
2.7. Posebne obdelave	88
2.8. Pravne podlage	93
2.8.1. Splošno o pravnih podlagah	93
2.8.2. Osebna privolitev	95
2.8.3. Pogodba	99
2.8.4. Zakoniti interes in ocena zakonitega interesa	101
2.8.5. Zakonska obveznost	102

2.8.6. Opravljanje naloge v javnem interesu ali pri izvajanju javne oblasti	103
2.8.7. Živiljenjski interesi posameznika	103
2.9. Profiliranje in segmentiranje	104
2.10. Ocena učinkov v zvezi z varstvom podatkov (DPIA)	108
2.11. Pravice posameznikov	115
2.12. Informacije za posameznike	120
2.13. Pooblaščenca za varstvo osebnih podatkov (DPO)	122
2.14. Prenos osebnih podatkov v tretje države	128
2.15. Vgrajeno in privzeto varstvo podatkov	132
2.16. Postopki po ZVOP-2	136
2.16.1. Postopki pred Informacijskim pooblaščencom	136
2.16.2. Pritožbeni postopek	137
2.16.3. Postopek po prijavi prijavitelja s posebnim položajem	138
2.16.4. Postopek inšpekcijskega nadzora glede varstva osebnih podatkov	140
2.16.5. Prekrškovni postopek	140
2.17. Javni sektor – postopkovni vidik	141
2.18. Sankcioniranje	147
2.19. Odškodninska odgovornost	156
3. VARNOST OBDELAVE	159
3.1. Zahteve GDPR in ZVOP-2	159
3.2. Nasvet ali dva etičnega hekerja	164
4. PODROBNEJŠI PREGLED IZBRANIH TEMATIK	171
4.1. Delovna razmerja	171
4.1.1. Sindikat in svet delavcev	180
4.2. Neposredno trženje in nagradne igre	182
4.2.1. Nagradne igre	185
4.3. Spletne strani in piškotki	187
4.3.1. Piškotki	189
4.4. Kopiranje osebnih dokumentov	193
4.5. Bančništvo	196
4.6. Biometrija	199
4.7. Enotna matična številka občana in davčna številka	204
4.8. Nove tehnologije	207
4.8.1. Veriženje podatkovnih blokov (blockchain)	207
4.8.2. Umetna inteligenca	210
4.8.3. Internet stvari	212

4.8.4. Nove tehnologije v prihodnosti.	213
4.9. Občine	215
4.10. Varstvo osebnih podatkov in informacije javnega značaja.	220
4.11. Sodstvo	225
4.12. Šolstvo in vrtci	230
4.12.1. Visoko šolstvo	230
4.12.2. Šole in vrtci	232
4.13. Statistika in raziskovanje	237
4.14. Trgovina	241
4.15. Videonadzor.	246
4.16. Zdravstvo	255
4.17. Združitve in prevzemi	261
STVARNO KAZALO.	265